

Kokoomuksen kunnallisvaalitavoitteet 2000 -asiakirja:

Vastuuta, välittämistä ja turvallisuutta

1. Vastuuta

Kokoomuksen periaatteiden mukaan kaikkialla Suomessa on oikeus hyviin palveluihin myös tulevaisuudessa

Palvelut on turvattava. Tasa-arvoiset mahdollisuudet sekä aineellinen ja henkinen perusturvallisuus kuuluvat jokaiselle ihmiselle. Tätä edellyttää kokoomuslainen aateperintö, jossa yhdistyvät vapaus, suvaitsevaisuus, yritteliäisyys ja sosiaalinen omatunto.

Jokaiselle lapsista vanhuksiin on turvattava hyvät peruspalvelut. Ihmisellä on oltava valinnanvaraa palvelujen suhteen sekä aitoja mahdollisuuksia vaikuttaa palvelujen sisältöön. Palvelut on tuotettava ihmisläheisesti ja asiakaskeskeisesti, käyttäjien tarpeet huomioon ottaen.

Järkevä taloudenhoito on vastuuta tulevaisuudesta. Kokoomus haluaa jättää tuleville sukupolville kansallisen perinnön, joka turvaa heille laadukkaan koulutuksen, toimivan terveydenhuollon ja turvan tuottavat sosiaalipalvelut.

Siksi talous on rakennettava vankalle pohjalle, julkista velkaa lyhennettävä ja ennakkoluulottomasti etsittävä uusia, tehokkaampia tapoja tuottaa peruspalvelut. Tiukka talouskuri ei saa merkitä sokeaa leikkaamista, jolla tehdään tulevaisuudelle moninkertainen lasku. Ennaltaehkäisevä työ on aina edullisempaa kuin syntyneiden ongelmien korjaaminen.

2. Turvallisuutta

Käynnistetään turvallisuustalkoot, joissa kansalaiset ja viranomaiset tekevät yhteistyötä turvallisemman elämän hyväksi

Turvallisuustalkoot yhteistyöllä turvallisempaan elämään. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden perusta on yhteisöllisyyden voimassa. Siinä, että kannamme vastuuta toisistamme. Viranomaistoimet ovat vasta viimeinen turvaverkko, joka ei korvaa läheisten ihmisten antamaa turvaa ja välittämistä.

Kuntien sosiaalisiin ongelmiin puututtava. Vaikka Suomen sosiaaliturva on huippuluokkaa, lama jätti suuren joukon köyhiä ja syrjäytyneitä. Kunnissa on tehtävä erityistä työtä sen eteen, että perisuomalainen yhteisvastuun ja naapuriavun ajatus palaa takaisin arvomaailmaamme. Moni ongelma olisi helpommin voitettavissa, jos lähiympäristö kokisi jälleen velvollisuudekseen ja oikeudekseen välittää puhuttiinpa kriisiin ajautuneesta perheestä, syrjäytymisvaarassa olevasta lähimmäisestä tai yksinelävästä vanhuksesta.

Yhteistyötä rikollisuutta vastaan. Suomi on Euroopan turvallisin maa; meillä on vähiten rikollisuutta, korruptio on vähäistä ja usko yhteiskunnan vakauteen sekä poliisin tehokkuuteen on maailman huippuluokkaa.

Koska ongelmia on kuitenkin nousemassa, tarvitaan yhteiset turvallisuustalkoot myös rikollisuuden torjuntaan. Se merkitsee, että rikosentorjuntaan ja huumeongelman hoitamiseen saadaan vahva rooli valtion lisäksi myös kunnille, kirkolle, elinkeinoelämälle, kansalaisjärjestöille ja yksityisille kansalaisille.

Erityisesti huumausainerikollisuuden kasvuun on puututtava. On hälyttävää, että joka toisessa Suomen kunnassa on tehty huumausainetakavarikoita. Kuntatasolla asiaan voidaan vaikuttaa mm. tehokkaalla ennaltaehkäisevällä huumetyöllä ja eri tahojen yhteistyöllä.

3. Osallistumista

Kuntalainen on kunnan asiakas ja omistaja, jolla on oikeus tietoon ja aitoihin vaikutusmahdollisuuksiin

Sitovat tavoitteet ja palvelusitoumukset. Jotta kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet paranevat, on puolueiden ja kunnanvaltuustojen työtapoja kehitettävä.

Valtuuston on julkisesti asetettava kunnan kehittämiseksi selkeitä, mitattavia ja mahdollisuuksien mukaan sitovia tavoitteita. Kuntalaisten elämää eniten koskettavat palvelutavoitteet on edelleen muotoiltava palvelusitoumuksiksi, joiden perusteella kuntalaiset tietävät oikeutensa ja pystyvät vaatimaan niitä palveluntuottajilta.

Uutta otetta ja nöyryyttä. Tutkimukset osoittavat, että esimerkiksi julkiset sosiaali, terveys ja koulutuspalvelut tuotetaan vertailukelpoisissakin olosuhteissa usein huomattavan erilaisin kustannuksin. Tehokkaimpien tuotantotapojen löytäminen ja hyödyntäminen edellyttää kunnilta ja päättäjiltä omien toimintatapojensa systemaattista vertailua niin muihin kuntiin kuin yksityisiin toimijoihin sekä nöyryyttä ottaa mallia hyvistä ideoista kuntalaistensa eduksi.

Suoraa kansalaisvaikuttamista tuettava. Avoi muus, läpinäkyvyys ja luottamushenkilöiden sitoumusten julkisuus luovat perustan kansanvaltaisesti johdetulle kunnalle. Kuntalaiset ovat kuntansa palveluverkoston asiakkaita, mutta myös veronmaksajina omistajia. Kuntalaisten on saatava tieto käsiteltävistä asioista ja voitava vaikuttaa päätöksenteon eri vaiheissa. Kuntalaisten kuuleminen esimerkiksi nuorisovaltuustojen ja vanhusneuvostojen avulla, mielipidetiedustelut, kaavakatselmukset ja neuvooantavat kansanäänestykset ovat koeteltuja tapoja vahvistaa suoraa kuntalaisvaikuttamista.

Verkkodemokratia avaa uusia mahdollisuuksia. Uudistuva kunta mahdollistaa asukkaiden osallistumisen myös sähköisesti ajasta ja paikasta riippumatta. Keinoja ovat mm. sähköposti ja wwwpohjaiset, neuvooantavat mielipidetiedustelut päätöksenteon pohjaksi, kunnallisten hankkeiden ja palvelujen palautejärjestelmät sekä mahdollisuus tehdä aloitteita.

Tietotekniikan kehitys on avannut uusia keinoja saada tietoa, antaa palautetta ja vaikuttaa hallintoon entistä aikaisemmassa vaiheessa. Kunnan on käytettävä mahdollisuuksia

hyväkseen ja tarjottava Internetin kautta tietoa mm. palvelutarjonnasta, maankäytöstä, palvelumaksuista sekä toimielimien päätöksenteosta.

Verkkodemokratia toimiakseen vaatii sen, että ihmisillä on tasavertaiset mahdollisuudet käyttää sen välineitä. Siksi kirjastojen, koulujen ja kansalaisopistojen on tarjottava kuntalaisille mahdollisuudet julkisten laitekantojen ja ohjelmistojen käyttöön.

Yhdessä tekeminen tarjoaa viihtymistä ja välittämistä. Kuntien on entistä tietoisemmin tunnistettava, tunnustettava ja tuettava alueellaan toimivien yhdistysten toimintaa. Niiden toiminta lujittaa paikallista yhteisyyden tunnetta, yhteisöllisiä tapoja ja perinteitä viime kädessä halua sitoutua paikallisyhteisöön.

4. Välittämistä

Vastuun kantaminen alkaa siitä, että välittää

Ikääntymisen portaissa on jokaista autettava ajallaan ja tavallaan. Vanhusten ja erityisesti yksinasuvien ikäihmisten määrä kasvaa Suomessa nopeammin kuin muualla Euroopassa. Yksinäisen vanhuksen ei ole helppo pärjätä harvaanasutussa maassa. Siksi kuntien on tuotava turvaa ikääntymisen portaissa.

Kunta ohjaamaan ja välittämään vanhusten palveluita. Vanhuksilla on oikeus yksilöllisiin, asiakaslähtöisiin ja laadukkaisiin palveluihin. Kunnan on täydennettävä julkisia palvelujaan kannustamalla yksityisten palvelujen syntymistä ja edistettävä palvelun tuottajien ja käyttäjien yhteyksiä. Samalla kun lainsäädännössä pohditaan esimerkiksi hoitovakuutusten käyttöönottoa, kuntien on aktiivisesti omaksuttava palveluohjaajan ja välittäjän rooli.

Aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Noususuhdanteesta huolimatta Suomessa on yhä n. 100 000 pitkäaikaistyötöntä tai epävakaassa työmarkkinaasemassa elävää. Työllisyys on kunnankin vastuulla. Kuntien on edistettävä pktyrittämistä sekä itse ennakkoluulottomasti joustavia työaikoja ja työn jakamista ihmisten oman elämäntilanteen ehdoilla.

Aktivoivaa sosiaalipolitiikkaa. Työttömän ihmisen taloudellinen hätä ja henkinen ahdistus on haaste kuntien hyvinvointipalveluille. Avuksi tarvitaan työvoimapolitiikan ja sosiaalipolitiikan yhteen sovitettuja toimia. Niiden järjestämisessä ja koordinoinnissa kunnilla on keskeinen vastuu.

Kokoomus kannattaa aktivoivaa sosiaalipolitiikkaa, joka kannustaa ihmisiä ottamaan vastuun elämästään ja tarjoaa siihen oikeita edellytyksiä. Koska hyvinvointiyhteiskunta tarvitsee jokaisen panoksen voidakseen hyvin, työn teon on aina oltava kannattavampaa kuin eläminen sosiaaliturvan varassa.

Toimeentulotuen osittainen vastikkeellisuus on hyvä erityisesti sellaisille nuorille, jotka muuten luisuisivat elämäntapatyöttömyyteen ja sitä kautta yhteiskunnasta syrjäytymiseen. Työllistämisen ja kouluttamistoimenpiteiden kohdentaminen sekä yksilöllinen paneutuminen työllistämisen edellytyksiin on erityisen tärkeää alle 25vuotiaiden nuorten osalta.

5. Tulevaisuutta

Huomisen hyvinvointi luodaan kotona, pihoilla, päiväkodeissa ja luokkahuoneissa

Lapsissa on tulevaisuus. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on tulevaisuuspuolue Kokoomukselle tärkeä painopiste. Huomisen hyvinvointi luodaan kotona, pihoilla, päivähoitopaikoissa ja luokkahuoneissa.

Suomessa on 1,2 miljoonaa lasta ja nuorta, lähes neljännes koko väestöstä. Vastuun lasten hyvinvoinnista ja kasvatuksesta kantavat ennen muuta vanhemmat, mutta he tarvitsevat tukea vanhemmuuteen.

Kuntiin lapsipoliittinen selvitys ja toimenpideohjelma. Vaikka useimmat suomalaiset lapset ja nuoret voivat hyvin, monissa perheissä kohdataan kriisejä, jolloin tarvitaan tukea ja erityispalveluja. Jotta kunnassa olisi yhteinen näkemys siitä, miten turvataan jokaisen lapsen ja nuoren hyvinvointi, tarvitaan lapsipoliittinen ohjelma.

Ohjelman laatimista varten kuntien on tehtävä selvitys lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista ja heille tarkoitetuista palveluista. Ohjelman laatimiseen pitää saada mukaan myös lapset ja nuoret kunnallisten palvelujen kokopäiväiset suurkuluttajat.

Neuvolajärjestelmän kehitys turvattava. Suomalaiset ovat tottuneet luottamaan neuvolajärjestelmään. Neuvola eri muodoissaan on koko perheen palvelu ja voimavarakeskus. Sen palvelujen turvaaminen ja kehittäminen on tärkeää kaikille perheille. Neuvolassa ammattitaitoinen henkilökunta tunnistaa ongelmat varhaisessa vaiheessa ja asioita voidaan ehkäistä ja korjata avohoidon palveluin. Myös kouluterveydenhuollon säilyminen korkeatasoisena on taattava.

Luottoaikuisilla tärkeä tehtävä. Lapsi ja nuori tarvitsee myös kodin ulkopuolisia, luotettavia ja turvallisia aikuisia: esimerkiksi opettajan, kouluterveydenhoitajan, kuraattorin ja nuorisotyöntekijän. Nämä luottoaikuiset tunnistavat masennusoireet, päihteiden ja huumeiden käytön sekä koulukiusaamisen ja perheväkivallan merkit. Opettajille, oppilashuoltohenkilökunnalle ja nuorisotyöntekijöille on annettava mahdollisuus tehdä työnsä hyvin.

Lasten ja nuorten "työolot" tutkittava. Koulunkäynti on lasten ja nuorten työtä. Aikuisten työpaikoilla työoloja ja työssä jaksamista tutkitaan paljon, mutta meidän olisi tutkittava miljoonan koululaisen työoloja juuri heidän näkökulmastaan. Mahdollisuus tasaarvoiseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen hyvässä ympäristössä on kaikkien lasten ja nuorten oikeus asuinpaikasta riippumatta.

Liikunta ja kulttuuripalvelut ovat vetovoimatekijä. Laadukkaat kulttuuripalvelut ovat kunnan julkikuvan, paikallisidentiteetin ja erityisesti asukkaiden viihtyvyyden kannalta merkittävä menestystekijä. Henkisen ja fyysisen vireyden ylläpitämiseksi kunnan on taattava puitteet harrastustoiminnalle. Esimerkiksi lähiliikuntapaikkoja on oltava sekä nuorempien että ikääntyvien kuntalaisten tarpeisiin.

Kuntatyöntekijän pitää ymmärtää perheen tarpeet. Kunta on monen isän ja äidin työpaikka. Kunnan on oltava perheystävällinen työyhteisö, joka näyttää mallia kuinka työelämä tarvittaessa joustaa lasten hyväksi.

6. Yrittäjähenkä

Kun on tervettä järkeä ja yhteistyötä, tekee vähemmällä rahalla enemmän hyvää

Tehokkuus mahdollistaa kohtuulliset verot. Vain järkevä taloudenpito mahdollistaa kohtuullisen veroprosentin. Laman jäljiltä ylikorkeiksi jääneitä veroprosentteja on alennettava siellä, missä se palvelutasoa vaarantamatta on mahdollista. Jos lisää rahaa tarvitaan, on veronkorotusten sijasta ensisijaisesti haettava muita tulorahoituksen muotoja, keinoja korottaa tuottavuutta ja tehokkuutta.

Yrittäjähenkeä ja kilpailuttamista. Kuntalaisilla on oltava mahdollisimman paljon valinnanvaihtoehtoja palvelun tuottajan suhteen. Lisäksi tuottajien kesken on oltava terve kilpailu sekä asiakkaiden valinnoista että kunnan ostopalvelusopimuksista.

Terve kilpailu tarkoittaa myös sitä, ettei julkinen monopoli korvautu yksityisellä monopolilla. Kilpaileville tuottajille on turvattava yhtäläiset kilpailuedellytykset. Tämä häiriintyy esimerkiksi silloin, kun avustuksia saavat järjestöt tuottavat palveluita, joissa on jo yksityistä tarjontaa.

Palvelut ihmisen ehdoilla. Palvelut on tuotettava ihmisläheisesti ja asiakaskeskeisesti, käyttäjien tarpeiden mukaan. Lähtökohdaksi on otettava paikalliset olosuhteet ja ihmisten elämäntilanteet, palvelut on kohdennettava niitä tarvitseville. Tähän antaa mahdollisuuden toimiva ja kyvykäs kunnallinen itsehallinto.

Palveluverkosto syntyy yhteistyöllä. Palvelujen tuotantotapa on paikallinen tarkoituksenmukaisuuskysymys. Toimintojen yhtiöittäminen, palvelujen ostaminen järjestöiltä ja yrittäjiltä, henkilöstöyritysten perustaminen, palvelusetelien käyttäminen ja yksityisten tuottajien tukeminen ovat kuntien oman tuotannon rinnalle tarvittavia tuotantotapoja.

Erityisen arvokasta on kuntalaisten omaehtoinen toiminta, jota kunnan on parhaansa mukaan kannustettava. Esimerkiksi vanhemmat ja asukasyhdistykset voivat osallistua ilkiavallan torjuntaan, urheiluseurat toiminnan järjestämiseen pienille koululaisille yksinäisten iltapäivän tuntien aikana tai vaikkapa kylätoimikunnat lasten päivähoitopalvelujen tuottamiseen.

Reilua yhteistyötä kuntalaisten parhaaksi. Kunta ei ole yksin kukkaronvartijana, vaan valtion ja kuntayhtymien päätökset vaikuttavat keskeisesti kuntatalouteen. Yhteistyön valtion ja kuntien välillä on oltava johdonmukaista ja muutosten tehtävien sekä kustannusten jaossa ennakoitavissa. Kuntien mahdollisuuksia omaehtoiseen maksupolitiikkaan on lainsäädännössä väljennettävä.

Aktiivisella kehittämispolitiikalla on varmistettava maakunnallisten kasvukeskusten ja seudullisten keskusten toimintaedellytykset ja säteilyvaikutukset maan joka osaan. Kuntarakenteen muutosta on edistettävä kuntien yhteenliittymistä tukemalla. Tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä, aktiivista seutukunnallista elinkeinopolitiikkaa ja palvelujen tuotantotapojen ennakoluulotonta uudistamista.

Puoluehallitus 13.6.2000